

Suomen Pankin tutkimuksen arviointia: johtopäätökset

JOHN FLEMMING

Rehtori

Wadham College, Oxfordin yliopisto

MARCUS MILLER

Professori

Warwickin yliopisto

MIKA WIDGRÉN

Tutkimusjohtaja, ma. professori

Yrjö Jahnssoonin Säätiö, Turun kauppakorkeakoulu

Suomen Pankki teetti kesän ja alkusyksyn aikana arvion tutkimustoiminnastaan. Tutkimusevaluatiolle oli varattu aikaa viisi kuukautta. Se käynnistyi toukokuun alussa ja valmis raportti luovutettiin Suomen Pankin johtokunnalle 30.9.1999. Raportin johtopäätökset on esitetty seuraavassa. Koko englanninkielinen raportti löytyy Suomen Pankin kotisivulta <http://www.bof.fi>.

1. Tieteellinen laatu ja relevanssi

Suomen Pankissa julkaistaan merkittävä määrä tutkimusraportteja. Se osoittaa, että Suomen Pankin tutkimuskulttuuri on hyvällä pohjalla. Viime vuosina on ollut kuitenkin havaittavissa

viitteitä kansainvälisen (referoidun) julkaisu toiminnan vähenemisestä. Tämä saattaa osaksi johtua voimavarojen väliaikaisesta siirtymästä EMU-hankkeen käynnistymisen vuoksi, mutta osin ilmiö selittyy sillä, että väitöskirjoista ei jalosteta artikkelimuotoisia jatkotutkimuksia. Niin ikään keskustelualoitteita näytetään pidettävän hieman liiaksi tutkimuksen lopputuotteina.

Arvioimme viimeaikaisten keskustelualoitteiden tieteellistä tasoa ja johtopäätöksenä toteamme niiden sisältävän mahdollisuuden tuplata referoitujen julkaisujen lukumäärä. Samaan tulokseen päädytään, jos Suomen Pankin tutkijat onnistuvat julkaisemaan joka neljännen keskustelualoitteen referoidussa julkaisussa ja li-

säksi jokaisesta väitöskirjasta tuotetaan yksi artikkeli. Vertailu Norjan Pankin tutkimustoimintaan vahvistaa tavoitteen realistisuuden.

Suosittelimme, että Suomen Pankki kannustaa julkaisemista kansainvälisissä referoiduissa aikakauskirjoissa lisätäkseen vaikutusvaltaansa Euroopan keskuspankkijärjestelmässä. Tämä tarjoaa samalla hyödyllistä palautetta auttaen sopeuttamaan Suomen Pankin tutkimustasoa ulkoisten standardien mukaisesti. Jotta tämä olisi mahdollista, Suomen Pankin johdon on suhtauduttava myönteisesti vaadittujen korjausten tekemiseen.

Suomen Pankin tavoitteena on osallistua aktiivisesti kotimaiseen talouspoliittiseen keskusteluun. Tällä osin havaitsimme kuitenkin, että tutkijoiden aktiivisuus julkaista kotimaisissa aikakauskirjoissa on laskenut viime vuosina ja tätä väylää tulisi jatkossa käyttää nykyistä enemmän myös kotimaisessa keskustelussa.

2. Tohtorikoulutus

Suurin osa viimeisen vuosikymmenen aikana Suomen Pankissa tehdyistä väitöskirjoista on arviomme mukaan relevantteja Suomen Pankin tavoitteiden kannalta edustaen samalla hyvää laatua. Suomen Pankin sisäinen tohtorikoulutus on mielestämme kohentanut onnistuneesti sen tutkimuskapasiteettia ja -tuotosta. Suosittelemme, että Suomen Pankki jatkaa sisäistä tohtorikoulutusta, mutta samalla panostaa siihen, että tehtävät väitöskirjat johtavat kansainvälisiin julkaisuihin. Lahjakkaita tohtoriopiskelijoita tulisi myös kannustaa valitsemaan siirtymätalouksien yksikön kannalta sopivia tutkimusteemoja.

3. Tutkimuksen levitys

Seurauksena ulkoisen julkaisutoiminnan kasvavasta painoarvosta keskustelualoitteita tulee pi-

tää tärkeänä väli-, mutta ei lopputuotteena. Keskustelualoitteiden kysyntä tulisi samalla kartoittaa. Suomen Pankin tutkijoita tulisi rohkaista levittämään tutkimuksiaan esimerkiksi osallistumalla CEPR:n konferensseihin. Tutkijoilla on jo nykyisin yhteyksiä akateemiseen yhteisöön esimerkiksi tutkimusohjauksen välityksellä. Näitä yhteyksiä tulisi edelleen tiivistää.

4. Tutkimusalueet

Ennusteet ja makromallittaminen ovat olleet perinteisesti avainasemassa Suomen Pankissa. BOF-malli on saavuttanut viidennen kehitysvaiheensa sisältäen mallikonsistentit odotukset sekä asuntojen hinnat kuvaamassa tulo-odotuksia. Suomen EMU-jäsenyys lisää BOF-mallin ja yleensä makromallittamisen piirissä työskentelevien työmäärää, koska he osallistuvat myös EMU-alueen mallien kehittelyyn. Lisäksi Suomen Pankin makromallittamisen painopistettä lienee viisasta siirtää aiempaa enemmän rahapolitiikasta finanssipolitiikkaan, kun kysymys, kuinka sovittaa kansallisen politiikan tarvitsema vapaus ylikansallisiin EMU-alueen asettamiin rajoitteisiin on noussut aiempaa keskeisemmäksi.

Koska Suomen Pankki on Euroopassa laadullisesti yksi johtavia kvantitatiivisten ennusteiden tekijöitä, suosittelimme, että se pohtii huolellisesti, ovatko makromallittamisen resurssit tällä hetkellä riittävät. Tiiviimpi strateginen yhteistyö tutkimus- ja kansantalousoseston välillä saattaa olla tarpeen.

Lähinnä Venäjän ja Baltian maiden talouksien seurantaorganisaationa aloittanut siirtymätalouksien yksikkö BOFIT on viime aikoina alkanut siirtää painopistettään kohti tutkimusta. Saavuttaakseen tarvitsemansa aseman EKPJ-partneriensa joukossa BOFITin tutkimusfunktiolle tulisi antaa nykyistä keskeisempi asema. Lyhyellä aikavälillä tämä voisi merkitä ulko-

maisten vieraiden kutsumista (mahdollisesti yhteistyössä WIDERin kanssa) ja heidän tutkimustensa julkaisemista BOFITin keskustelualoitesarjassa. Pidemmällä aikavälillä oman henkilökunnan tutkimussuuntautuneisuutta ja osaamista tulee lisätä tiivistämällä samalla yhteistyötä ja -toimintaa tutkimusosaston kanssa. Yksikön johtajalla on keskeinen asema sen kehittämisessä, mihin hän tarvitsee sekä hallinnollista että tutkimuksellista apua nykyistä enemmän.

Suomella on kansainvälisestikin johtava asema tietoliikenteen käytössä maksuliikenteessä ja pankkitoiminnassa. Tutkimus verkostojen ulkoisvaikutuksista, hinnoittelusta, markkinarakenteesta ja säännöstelystä tällä nopeasti kasvavalla alalla on yksi SP:n painopistealueita, jolla on merkitystä myös tulevassa eurooppalaisessa keskustelussa.

Toinen painopistealue on pohjoismaiden kokema pankkikriisi, jossa Suomen kipeät kokemukset toimivat hyvänä oppina myös Euroopan tasolla. Erityisesti rahoitusmarkkinoiden vapauttamisen ajoitus on keskeinen teema. Suomalainen painotus selkeisiin ja läpinäkyviin sääntöihin tarjoaa tervetulleen vastakohdan Maastrichtin sopimukselle kysymyksiin, jotka koskettavat rahoitustarkastusta ja -valvontaa. Keinona vaikuttaa eurooppalaiseen keskusteluun suosittelimme jatkotutkimusta tällä alueella.

Maassa, jossa yksi telekommunikaatiojätti on niin merkittävässä asemassa kuin Suomessa mahdollisuudet palvelusektorin tuottavuuden kohottamiseen ovat merkittävät. Tämä saattaa myös tarjota mahdollisuuden tutkia ja testata niin sanottua uutta talouden paradigmaa, josta keskustellaan laajalti ja jolla on merkitystä myös makrotaloudellisen hallinnoinnin kannalta.

5. Sisäinen organisointi

Valinnassaan politiikkaosastoille hajautetun ja tutkimusosastolle keskitetyn tutkimustoiminnan välillä Suomen Pankki on valinnut välimuodon ratkaisun. Siinä tutkimusosasto muodostaa ytimen, joka toimii periaatteessa moottorina kansainvälisesti julkaistavalle ja tunnustetulle tutkimukselle, mutta samalla muilla osastoilla on mahdollisuus lyhyempiin kahden kuukauden tutkimusprojekteihin. Hyödyntääkseen skaalaetuja ja luodakseen kriittisen massan tutkimusosaston projektit on järjestetty kahden teeman – rahapolitiikan mallittaminen ja rahoituspalvelut – alaisuuteen. Vaikka hyväksymekin priorisoinnin teemojen valinnassa ja sen tarjoaman avun keskittää tutkimusta politiikan kannalta tärkeille alueille, uskomme että rakenne voi johtaa liialliseen jäykkyyteen. Uskomme lisäksi, että tutkimusosaston ulkopuolella tarvitaan voimakkaampia kannustimia tukemaan henkilöstön vapauttamista tutkimusosastolle ja julkaisemista.

Suosittelimme, että

- myös täydentävien tutkimusprojektien tekemistä teemoista, jotka eivät tarkkaan ottaen kuulu priorisoituihin tutkimusalueisiin tulisi harkita, esimerkkinä uusi paradigma tai informaatioteknologiasta palvelusektorilla seuraava nopeampi taloudellinen kasvu voisivat olla tällaisia
- osastopäälliköille ja johtokunnan neuvonantajille tulisi antaa enemmän vaikutusvaltaa strategisella tasolla SP:n tutkimuksen painoalueista päätettäessä: koska heidän on vapautettava henkilöstöä tutkimukseen on tärkeää, että he tuntevat vastuunsa, mitä tutkitaan
- ulkoiselle julkaisemiselle annetaan selkeä eksplisiittinen tunnustus, johon yhdistetään kohdennetut kahden kuukauden vapautukset tarvittavien korjausten tekemiseen, kun kyse on kansainvälisestä referoidusta julkaisusta

- paremmat kannustimet osastopäälliköille vapauttaa henkilöstöä tutkimustarkoituksiin, ideaalisesti korvaavan työvoiman rahoitus

6. Rekrytointi

Keskitetymmin organisoitu rekrytointi sisältäen aiempaa suuremman osan valmiita tohtoreita antaisi paremmat mahdollisuudet urasuunniteluun ja sallisi työvoiman siirtymisen väliaikaisesti tutkimustehtäviin.

7. Ulkoiset suhteet

Suomen Pankissa toimii jo nykyisin stimuloiva seminaarisarja koostuen ulkopuolisten vieraiden esitelmistä ja luennoista. Tämän lisäksi tutkimusosastolla vierailee ulkopuolisia tutkijoita tehden yhteistyötä osaston tutkijoiden kanssa. Esimerkkinä Suomen Pankki on solminut yh-

teistyösopimuksen Helsingin yliopiston kansantaloustieteen laitoksella toimivan RAKAN kanssa, mikä lisää ulkopuolisten tutkijavierailujen määrää. Kannatamme tämäntyyppisiä vierailuja roolinaan parantaa Suomen Pankin tutkimuksen tasoa. Erityisesti yhteyksiä Centre for Economic Policy Researchiin (CEPR) tulee ylläpitää ja edelleen kehittää.

8. Tutkimuskulttuuri

Suomen Pankissa on menestyksekkäs tutkimuskulttuuri, jonka uskomme auttavan houkuttelemaan henkilökuntaa, säilyttämään sen sekä nostamaan sen ammattitaitoa. Suositustemme tarkoituksena on auttaa säilyttämään tämä varallisuus ja vahvistaa sitä.

(Suomennos: *Mika Widgrén*)